

Halfjaarrapport

Orgaandonatie en transplantatie
tijdens de COVID-19 pandemie

Cijfers t/m juni 2021

Inhoud

Overzicht orgaandonatie en transplantatie tot en met juni 2021.....	3
1.1. Aantal orgaantransplantaties hersteld na derde golf	3
1.2. Aantallen transplantaties per orgaantype in NL per maand.....	7
1.3. Het aantal postmortale orgaandonoren	14
1.4. De orgaanwachtljsten	16
1.5. Instroom op de wachtlijst	19
1.6. Uitstroom wachtlijst door overlijden/verslechtering.....	21

Dit is een uitgave van:

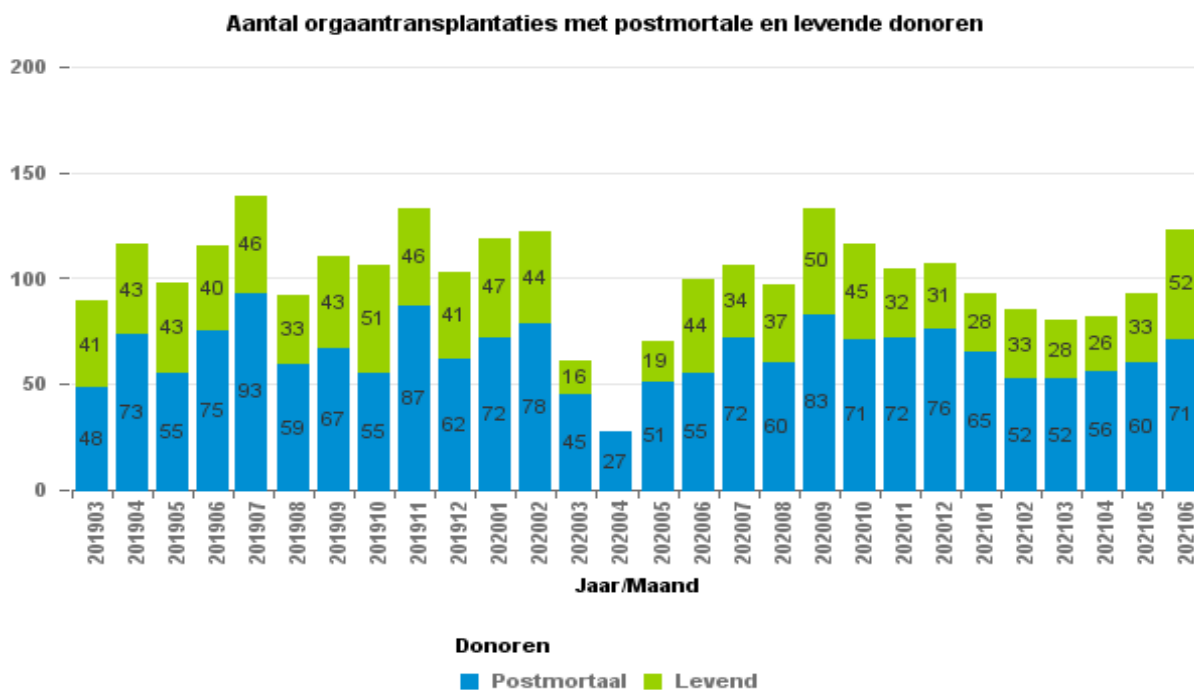
De Nederlandse Transplantatie Stichting
Haagse Schouwweg 6 | 2332 KG Leiden
Postbus 2304 | 2301 CH Leiden
transplantatiestichting.nl

Vermenigvuldigen van informatie uit deze publicatie is toegestaan,
mits deze uitgave als bron wordt vermeld.

Overzicht orgaandonatie en transplantatie tot en met juni 2021

- Aantal orgaantransplantaties daalde tijdens de derde Coronapiek in 2021, maar niet zo erg als tijdens de eerste piek. In juni 2021 is het aantal orgaantransplantaties weer normaal.
- Aantal postmortale orgaandonoren is lager tijdens de derde golf, maar herstelt in juni 2021.
- Het aantal Levende donor orgaantransplantaties is sinds november 2020 structureel lager dan normaal, maar herstelt in juni 2021.
- De orgaanwachtlijsten blijven redelijk stabiel tijdens de eerste golf. Maar in de periode daarna zijn de nier en hartwachtlijst licht aan het stijgen. Er is lichte daling van de longwachtlijst na de eerste piek.
- Instroom wachtlijst tijdens eerste Coronapiek gedaald vooral voor niertransplantatie; geen daling van instroom tijdens tweede en derde Coronagolf.
- Uitstroom wachtlijst door overlijden/verslechtering niet duidelijk verhoogd.

1.1. Aantal orgaantransplantaties hersteld na derde golf



We zien dat er in de eerste golf van de Coronacrisis (van 15/3/2020 tot 1/5/2020) in Nederland veel minder orgaantransplantaties zijn uitgevoerd dan gebruikelijk het geval is.

Normaal gesproken vinden er ca. 69 postmortale donor orgaantransplantaties per maand plaats (gemiddelde van maart 2019 t/m februari 2020); in april 2020 waren dat er slechts 27; een afname van 61%. Vanaf mei zien we weer een stijging van het aantal transplantaties met postmortale organen. Vanaf juli tot eind 2020 lag het aantal postmortale orgaantransplantaties weer op een gebruikelijk niveau, met een gemiddelde van 71 transplantaties per maand. In 2021 daalde het aantal opnieuw tijdens de derde golf met in zowel februari als maart 52 orgaantransplantaties. In de laatste drie maanden is het aantal weer langzaam gestegen naar het normale niveau met 71 in juni 2021 (tabel 1a).

Postmortale donoren kunnen worden onderverdeeld in DBD (donatie na hersendood) en DCD (donatie na circulatoire dood) donoren. In de periode maart 2019 t/m februari 2020 was 49% van de postmortale donor orgaantransplantaties met DBD donoren; en 51% DCD donoren. In het eerste helft van 2021 was dit aandeel 45%; met in maart het laagste percentage van 33%.

Het levende donor programma is gestopt vanaf start van de Coronacrisis tot en met april 2020, terwijl er normaal gesproken ca. 43 levende donor orgaantransplantaties per maand plaatsvinden (dit gemiddelde is berekend over de periode maart 2019 t/m februari 2020). Het levende donor programma is in mei 2020 weer opgestart en lag in juni tot en met oktober op een normaal niveau. Levende donaties zijn tijdens de tweede Coronagolf doorgegaan, maar vanaf november 2020 is het aantal transplantaties wel gedaald tot gemiddeld dertig per maand (tabel 1b), ook tijdens de derde golf (februari-mei 2021). In juni 2021 draait het levende donor transplantatieprogramma weer op een normaal niveau resulterend in 52 orgaantransplantaties.

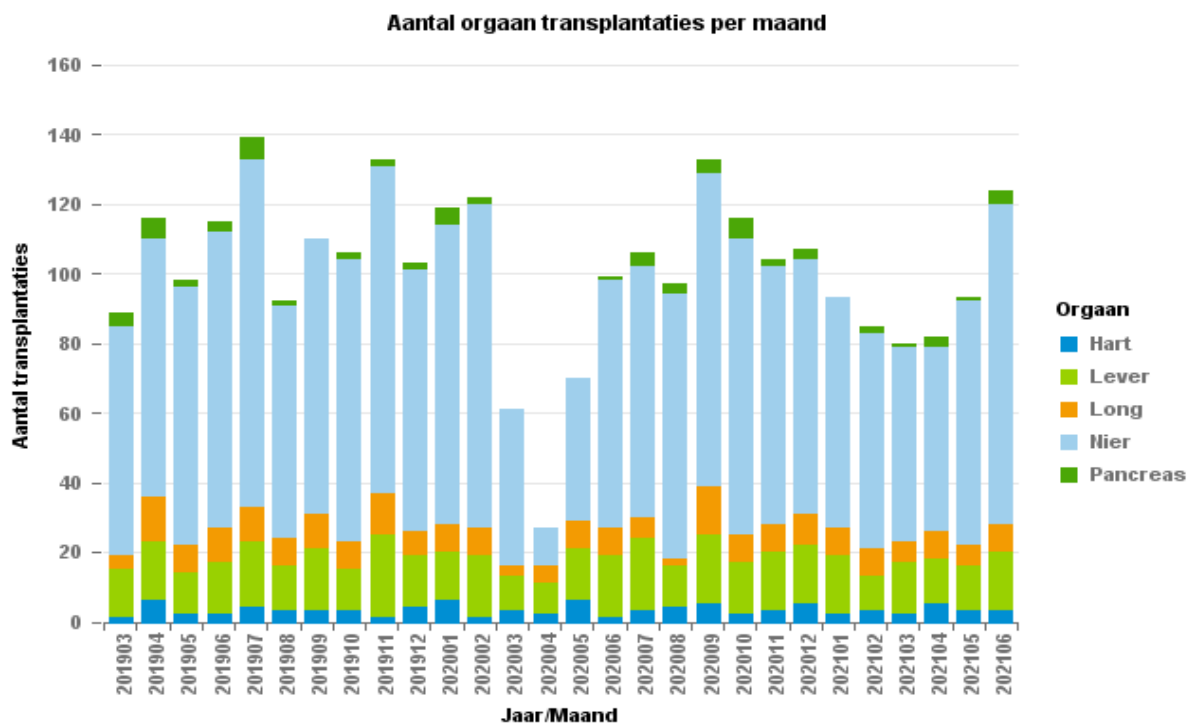
Tabel 1a: Aantal postmortale donor orgaantransplantaties in Nederland per orgaan en per jaar/maand

	Hart	Lever	Long	Nier	Pancreas	Totaal
202106	3	10	8	46	4	71
202105	3	11	6	39	1	60
202104	5	12	8	28	3	56
202103	2	14	6	29	1	52
202102	3	9	8	30	2	52
202101	2	14	8	41	-	65
202012	5	15	9	44	3	76
202011	3	17	8	42	2	72
202010	2	12	8	43	6	71
202009	5	15	14	45	4	83
202008	4	10	2	41	3	60
202007	3	20	6	39	4	72
202006	1	13	8	32	1	55
202005	6	13	8	24	-	51
202004	2	9	5	11	-	27
202003	3	9	3	30	-	45
202002	1	16	8	51	2	78
202001	6	13	8	40	5	72
201912	4	13	7	36	2	62
201911	1	21	12	51	2	87
201910	3	10	8	32	2	55
201909	3	16	10	38	-	67
201908	3	12	8	35	1	59
201907	4	16	10	57	6	93
201906	2	14	10	46	3	75
201905	2	12	8	31	2	55
201904	6	15	13	33	6	73
201903	1	12	4	27	4	48

Tabel 1b: Aantal levende donor orgaantransplantaties in Nederland per orgaan en per jaar/maand

	Lever	Nier	Totaal
202106	7	45	52
202105	2	31	33
202104	1	25	26
202103	1	27	28
202102	1	32	33
202101	3	25	28
202012	2	29	31
202011	-	32	32
202010	3	42	45
202009	5	45	50
202008	2	35	37
202007	1	33	34
202006	5	39	44
202005	2	17	19
202004	-	-	-
202003	1	15	16
202002	2	42	44
202001	1	46	47
201912	2	39	41
201911	3	43	46
201910	2	49	51
201909	2	41	43
201908	1	32	33
201907	3	43	46
201906	1	39	40
201905	-	43	43
201904	2	41	43
201903	2	39	41

1.2. Aantallen transplantaties per orgaantype in NL per maand



Als we 2021 vergelijken met 2020 (Tabel 2a) dan zien we dat er in januari tot en met juni 10% meer postmortale orgaantransplantaties zijn uitgevoerd. In vergelijking met de eerste helft van 2019 (356 postmortale orgaantransplantaties) zijn er in 2021 tot nu toe slechts 2% minder transplantaties uitgevoerd. Voor levende donor (nier)transplantatie zien we in de eerste helft van 2021 een stijging van 18% ten opzichte van dezelfde periode in 2020 (Tabel 2b). Vergeleken met de periode jan-jun 2019 (264 levende donor transplantaties) is dit echter nog wel 24% lager.

Tabel 2a: Aantal orgaantransplantaties in Nederland met organen van postmortale donoren. Er is onderscheid gemaakt tussen DBD en DCD donoren. De periode jan-jun 2021 is vergeleken met de periode jan-jun 2020

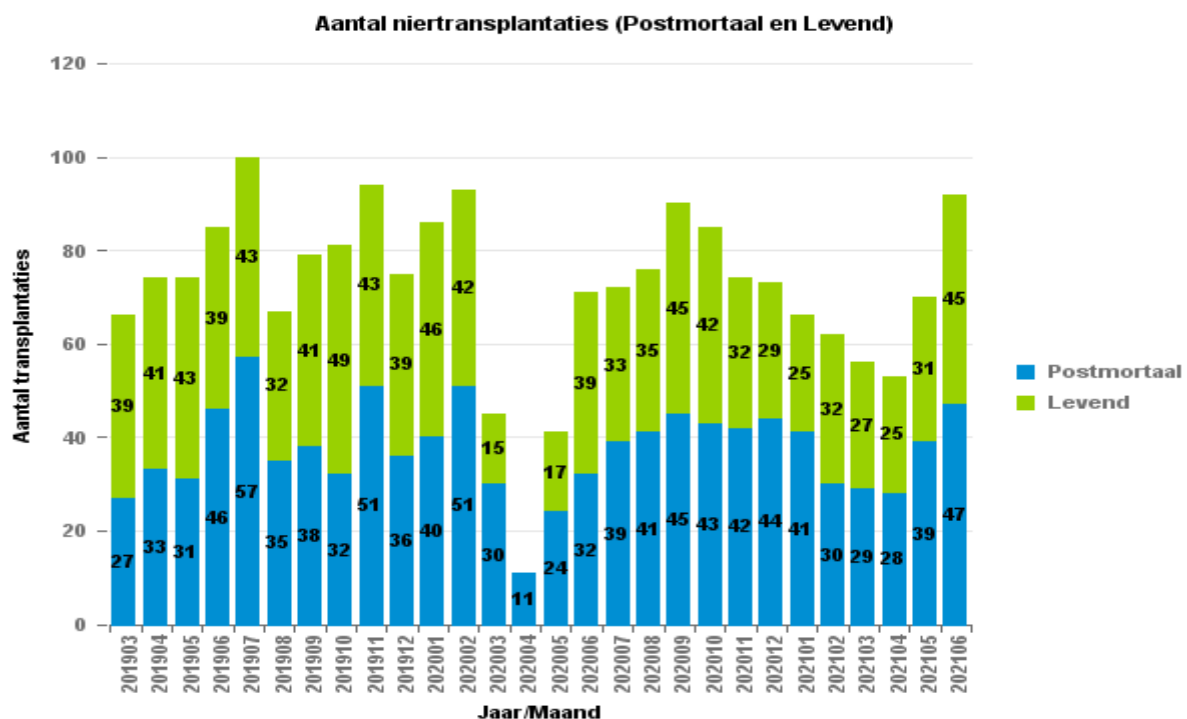
	2021	2020	+/-
Hart - DBD	11	18	-39%
Hart - DCD	6	-	-
Hart met long - DBD	1	1	-
Lever - DBD	37	38	-3%
Lever - DCD	33	31	6%
Lever split - DBD	-	1	-
Long - DBD	26	23	13%
Long - DCD	17	16	6%
Nier - DBD	76	64	19%
Nier - DCD	131	114	15%
Nier met lever - DBD	-	1	-
Nier met lever - DCD	-	1	-
Nier met pancreas - DBD	2	6	-
Nier met pancreas - DCD	4	1	-
Nier met split lever - DBD	-	1	-
Pancreas - DBD	4	1	-
Pancreas - DCD	1	-	-
Dunne darm - DBD	-	-	-
Dunne darm met nier - DBD	-	-	-
Totaal	349	317	10%

Opmerking: nier-en-bloc wordt als 1 transplantatie geteld

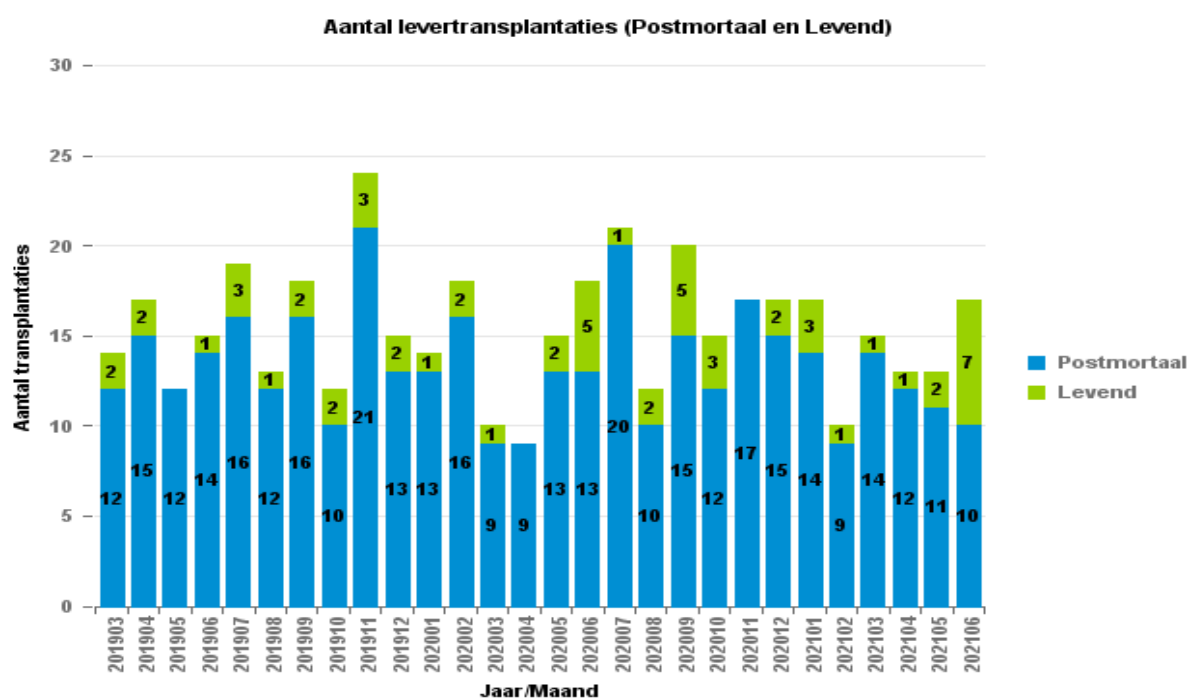
Tabel 2b: Aantal orgaantransplantaties in Nederland met organen van levende donoren. De periode jan-jun 2021 is vergeleken met de periode jan-jun 2020

	2021	2020	+/-
Lever - Domino	1	-	-
Onverwante levertransplantatie	6	2	-
Onverwante niertransplantatie	105	93	13%
Verwante levertransplantatie	8	9	-
Verwante niertransplantatie	80	66	21%
Totaal	200	170	18%

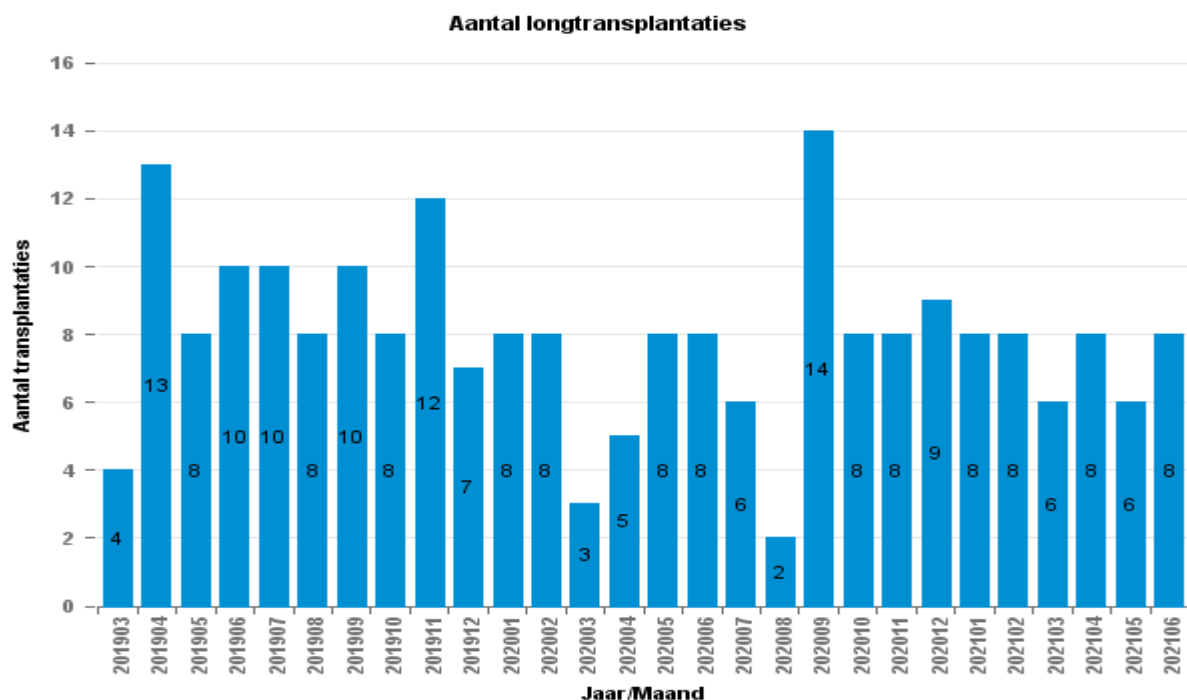
Getalsmatig heeft de Coronacrisis tijdens de eerste piek de grootste impact gehad op het **niertransplantatie** programma; zowel voor niertransplantatie met levende als postmortale donoren. Na de eerste Coronapiek zagen we in mei 2020 het aantal postmortale **niertransplantaties** weer stijgen en de levende donor programma's weer opstarten. Vanaf juni zagen we een herstel van het Nederlandse niertransplantatieprogramma. Ondanks de start van de 2^e Coronagolf zien we van oktober 2020 tot januari 2021 normale transplantatie-aantallen bij het postmortale programma (gemiddeld 43 postmortale donor niertransplantaties ten opzichte van gemiddeld 40 in de periode van maart 2019 t/m februari 2020). In februari tot en met april 2021 is er wel een daling naar gemiddeld 30 postmortale donor niertransplantaties. In Mei en juni stijgt dit aantal weer richting normaal met 47 in juni. Bij het levende donorprogramma zien we een daling in het aantal transplantaties vanaf oktober 2020 tot en met mei 2021 (gemiddeld 31 levende donor niertransplantaties ten opzichte van gemiddeld 41 in de periode van maart 2019 t/m februari 2020). In juni 2021 is dit weer hersteld tot 45 transplantaties.



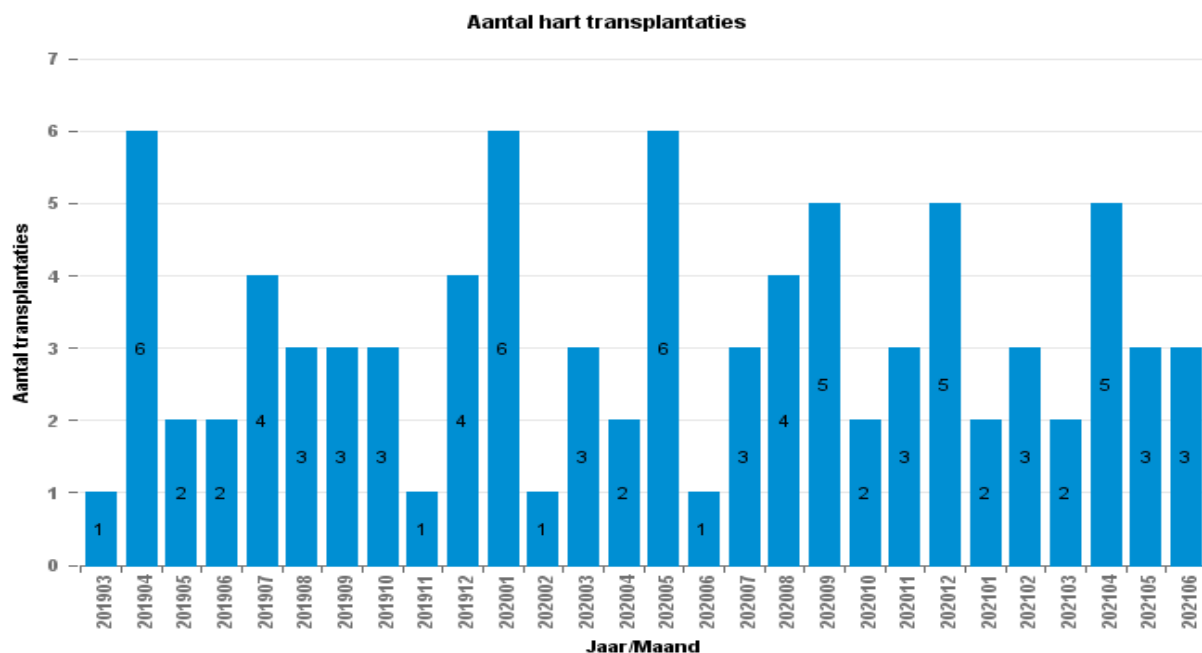
In maart en april 2020 zijn er met resp. 10 en 9 transplantaties ongeveer 2/3 van het normale aantal **levertransplantaties** uitgevoerd (gemiddeld 14 postmortale en 2 levende donor levertransplantaties berekend over de periode maart 2019 t/m februari 2020). In mei tot en met september is dit aantal weer genormaliseerd met een aantal fluctuaties (o.a. in dip in de zomermaand augustus). Tijdens de tweede golf is het aantal levertransplantaties op het gebruikelijke niveau gebleven met een gemiddelde van 15 postmortale donor en 3 levende donor levertransplantaties in de periode oktober 2020 t/m januari 2021. Tijdens de derde golf zien we eerst in februari 2021 een daling naar 9 postmortale donor levertransplantaties plus 1 levende donor levertransplantatie, maar daarna in maart 2021 veren de cijfers weer terug naar 14 postmortale donor levertransplantaties en 1 levende donor levertransplantatie. In april tot en met juni ligt het aantal levertransplantaties met 11 postmortale donor en 3 levende donor levertransplantaties iets onder het gemiddelde niveau van vóór de Coronacrisis.



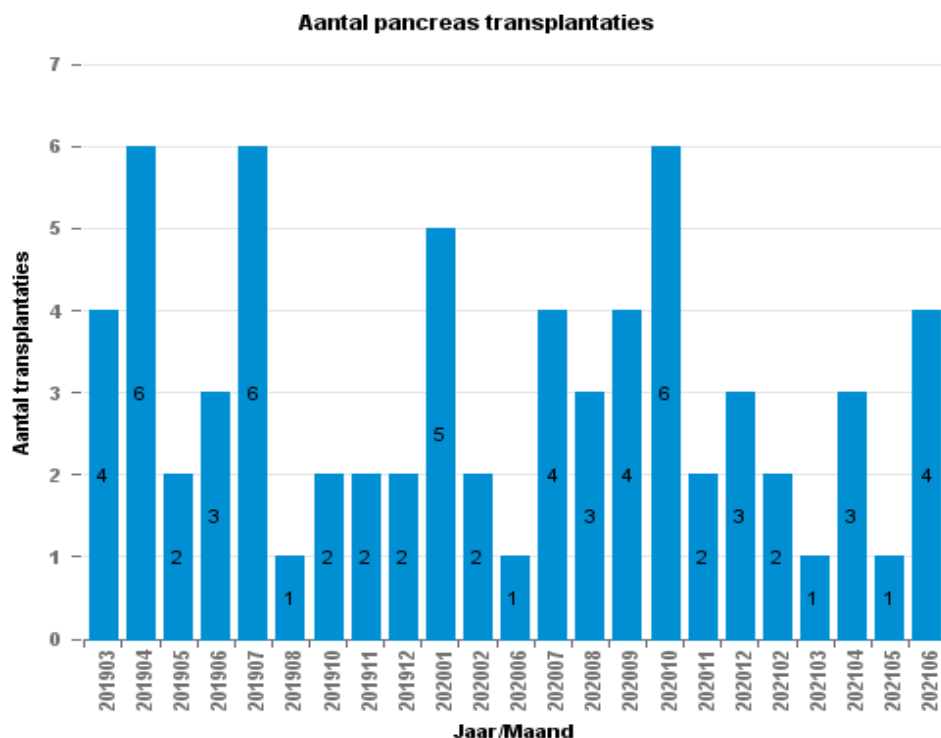
Bij de **longtransplantaties** zien we tijdens de eerste Coronacrisis een dieptepunt in maart 2020; in april is ongeveer de helft van het normale aantal transplantaties uitgevoerd. In mei en juni is dit met 8 longtransplantaties weer hersteld tot een normaal aantal (van maart 2019 t/m februari 2020 gemiddeld 9 longtransplantaties). Na een dip in augustus met 2 longtransplantaties en een piek in september met 14 longtransplantaties, is het aantal longtransplantaties tijdens de tweede golf van oktober 2020 tot januari 2021 op het gebruikelijke niveau gebleven met gemiddeld 8 longtransplantaties. Tijdens de derde golf vanaf februari zien we lichte daling naar gemiddeld 7 longtransplantaties per maand.



Bij **harttransplantatie** zijn de aantallen per maand klein en de schommelingen groot. Er is elke maand getransplanteerd, ook tijdens de tweede en derde golf tot en met juni 2021 gemiddeld 3 keer, hetgeen overeenkomt met het gemiddeld aantal harttransplantaties per maand in het jaar voorafgaand aan de Coronacrisis (maart 2019 t/m februari 2020). Sinds 2021 is het ook mogelijk om van DCD donoren het hart te transplanteren. In de eerste helft van 2021 zijn 6 DCD harttransplantaties uitgevoerd; een derde van de in totaal achttien harttransplantaties in deze periode. Door de Coronacrisis heeft deze nieuwe vorm van hartdonatie helaas nog niet geresulteerd in een absolute toename van het aantal harttransplantaties. Wel hebben DCD hartdonaties het negatieve effect van Corona op DBD hartdonaties kunnen compenseren.

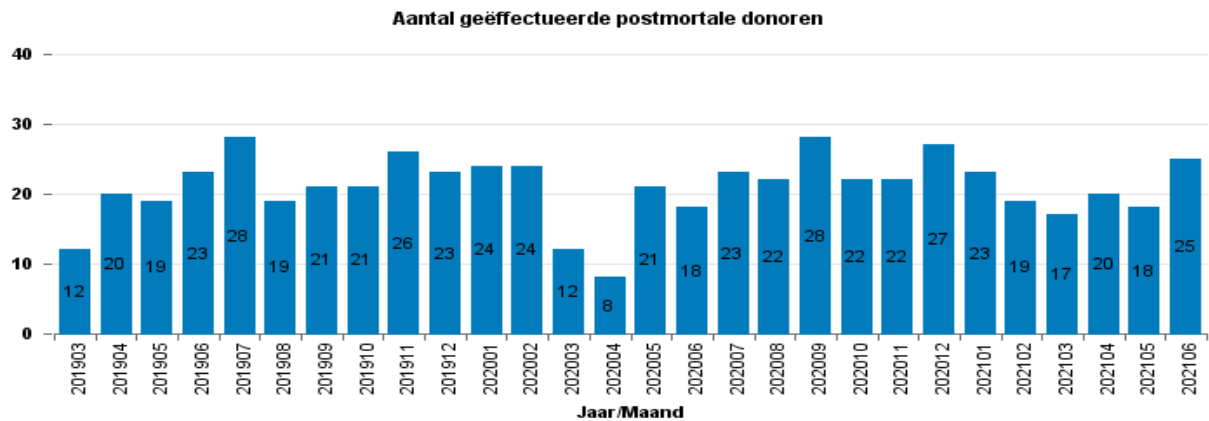


Het **pancreasprogramma** is vanaf de start van de Coronacrisis medio maart gestopt tot en met mei 2020. Daarna is het pancreas transplantatieprogramma weer opgestart en tijdens de 2^e Coronagolf van oktober 2020 t/m januari 2021 zijn er gemiddeld drie pancreastransplantaties per maand uitgevoerd, wat overeenkomt met het gemiddelde in de periode van maart 2019 t/m februari 2020. In de derde golf, februari tot en met mei 2021, zijn er gemiddeld twee en in juni zijn er 4 pancreastransplantaties uitgevoerd.



1.3. Het aantal postmortale orgaandonoren

Het aantal postmortale orgaandonoren in Nederland is in april 2020 (8 donoren) met ca. 64% afgenomen ten opzichte van normaal (ca. 22 donoren; gemiddelde over maart 2019 t/m februari 2020). Dit is vanaf mei 2020 weer hersteld tot gebruikelijke aantallen. In de tweede Coronagolf van oktober 2020 t/m januari 2021 zien we geen afname in de donatie-aantallen (gemiddeld 24 geëffectueerde donoren). In de derde golf, februari tot en met mei 2021, is het gemiddelde (18) iets lager. Na de derde golf in juni 2021 lijkt het aantal weer normaal met 25 donoren.



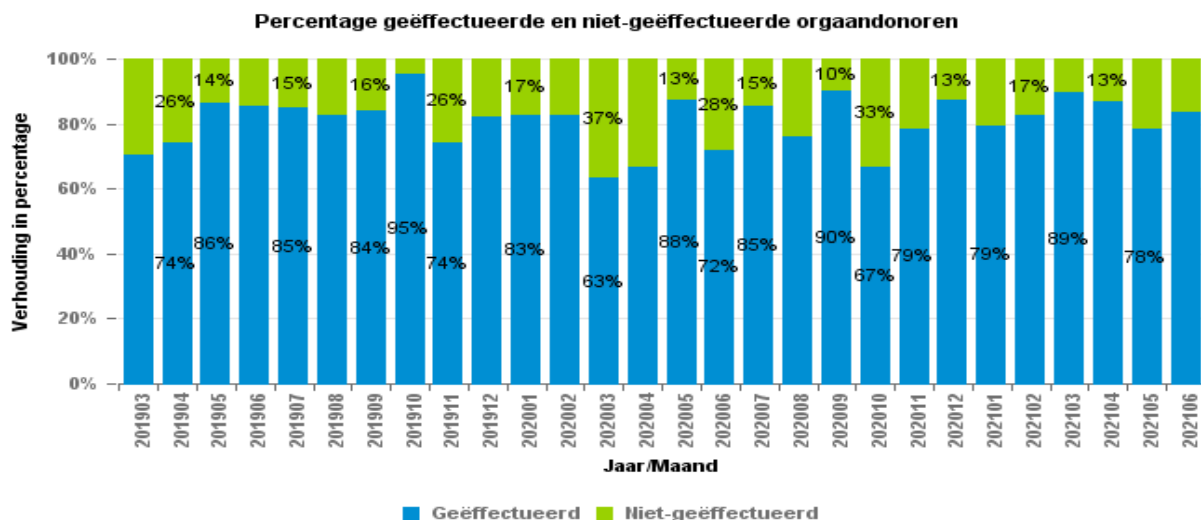
In de eerste helft van 2021 waren er 122 geëffectueerde postmortale orgaandonoren; 14% meer dan in dezelfde periode in 2020 (tabel 3). Ten opzichte van de eerste helft van 2019 (112 geëffectueerde postmortale orgaandonoren) is dit een stijging van 9%. In 2021 was 60% (73) DCD donor. Dit verschilt niet veel het percentage in eerste helft van 2019 en 2020 (resp 59% en 62%). Van DCD (multi-orgaan) donoren zijn gemiddeld minder organen voor transplantatie dan van DBD donoren. Vandaar dat 60% DCD donoren uiteindelijk maar 51% van het aantal getransplanteerde organen leveren in de eerste helft van 2021.

Wat opvalt is dat het percentage DCD donoren onder de 57 jaar in de eerste helft van 2021 met 33% lager is ten opzichte van de eerste helft van 2019 en 2020 (resp. 47% en 48%). Dit is van invloed op DCD hartdonatie.

Tabel 3: Aantal geëffectueerde postmortale orgaandonoren per maand in Nederland

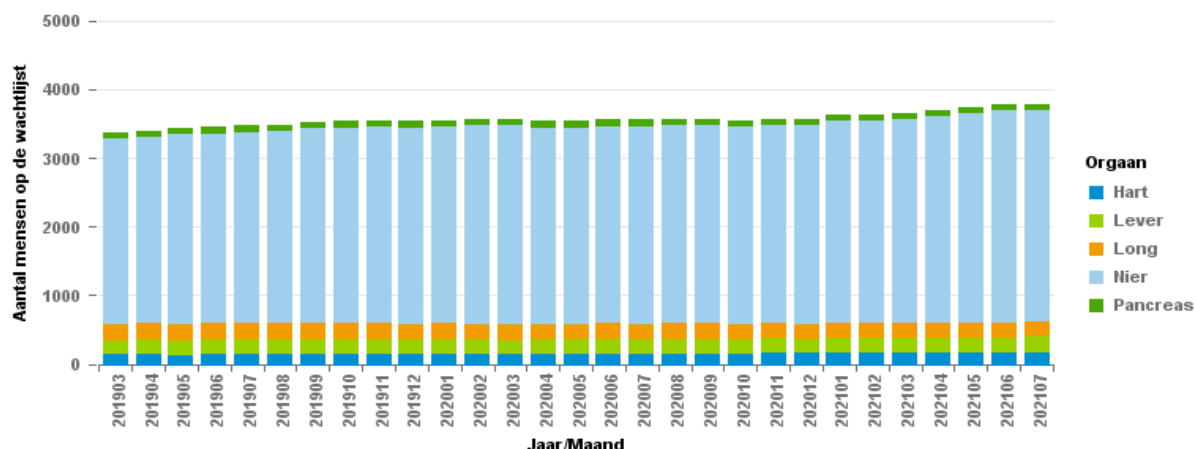
	2021	2020	+/-	Cumulatief 2021	Cumulatief 2020	+/-
Januari	23	24	-4 %	23	24	-4 %
Februari	19	24	-21 %	42	48	-13 %
Maart	17	12	42 %	59	60	-2 %
April	20	8	150 %	79	68	16 %
Mei	18	21	-14 %	97	89	9 %
Juni	25	18	39 %	122	107	14 %

Tijdens de eerste Coronapiek In maart en april 2020 zagen we dat een groter deel (>30%) van de aangemelde donoren niet werd geëffectueerd (ten opzichte van gemiddeld 18% in de periode maart 2019 t/m februari 2020). Daarna is dit percentage hersteld en gemiddeld 19% over de periode mei 2020 t/m juni 2021 (al schommelt het wel enigszins).



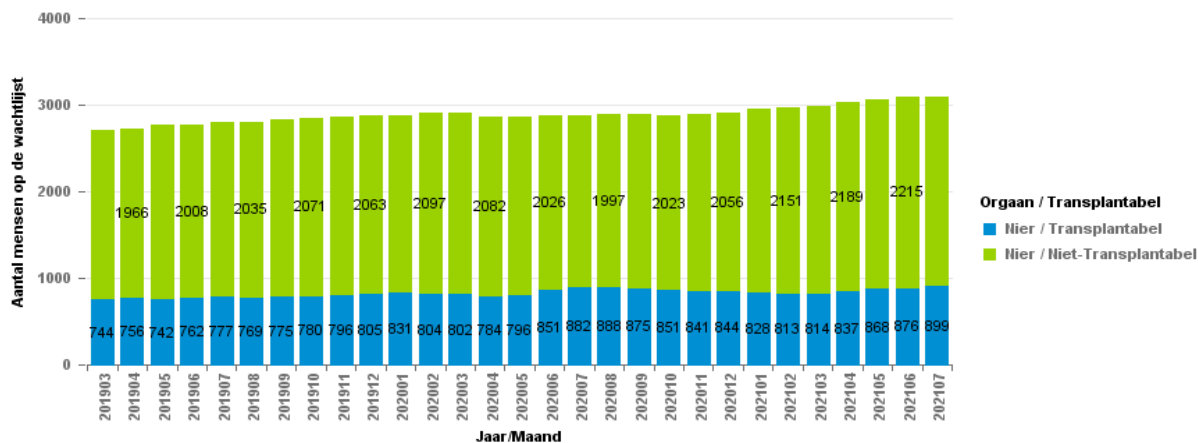
1.4. De orgaanwachtlijsten

NL wachtlijst alle patiënten per orgaanwachtlijst per eerste dag van de maand



Aangezien de periode van de eerste piek van de Coronacrisis van 2 maanden (half maart tot en met half mei 2020) kort was, heeft dit geen direct grote impact op de totale lengte van de wachtlijsten gehad. Wel lijkt de totale wachtlijst in vanaf januari 2021 te stijgen. Waar deze in 2020 maandelijks fluctueerde tussen 3538 en 3576, is deze nu op 1 juli 2021 op 3785 patiënten uitgekomen. Dit komt vooral door een stijging van de totale nierwachtlijst naar 3088 patiënten.

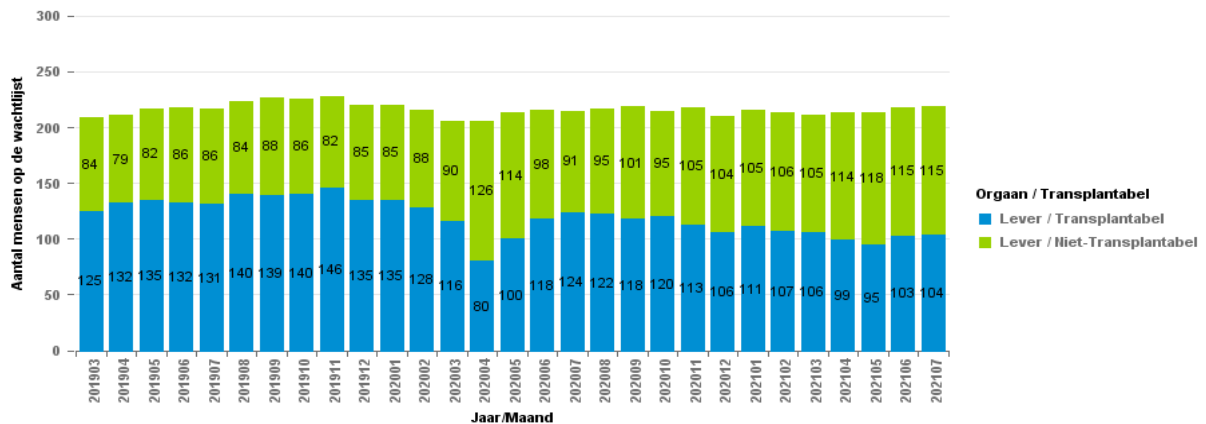
Nierwachtlijst



Bij de nieren zagen we vanaf juni tot september een stijging van de actieve wachtlijst, maar van september tot maart 2021 is deze weer licht afgenomen. Vanaf april 2021 zien we een stijging naar 899 patiënten op de actieve wachtlijst op 1 juli 2021. Daarnaast zagen we vanaf december 2020 al een stijging van de inactieve wachtlijst tot 2189 op 1 april 2021; op 1 juli staat dit aantal weer op 2189. De stijging van de nierwachtlijst in de eerste helft van 2021 is te verklaren door een

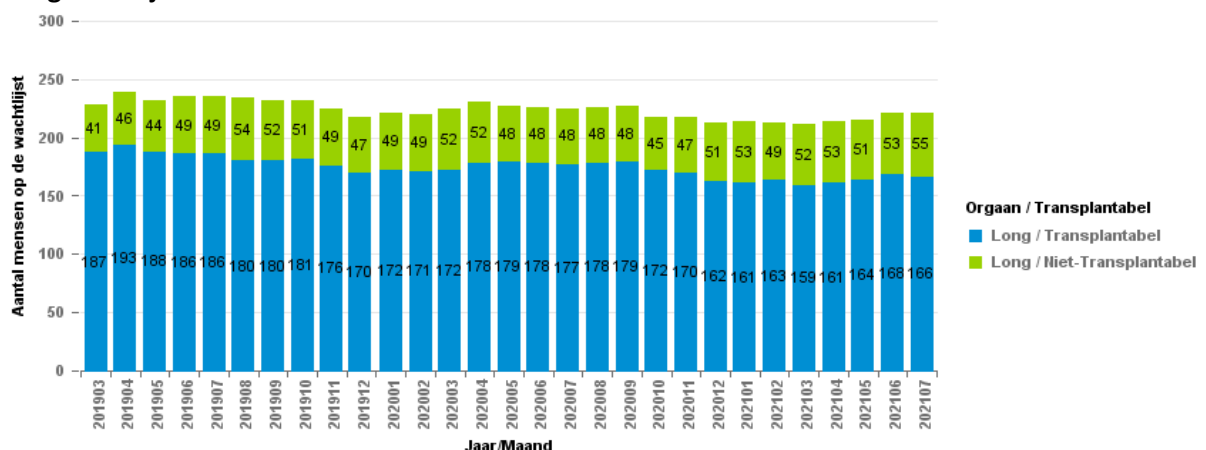
gelijkblijvende instroom op de wachtlijst bij een achterblijvend aantal transplantaties. Ter vergelijking, tijdens de eerste Coronagolf ging de daling in aantal transplantaties gepaard met een daling van de instroom op de wachtlijst met als resultaat een gelijkblijvende wachtlijst. Zie volgend hoofdstuk.

Leverwachtlijst



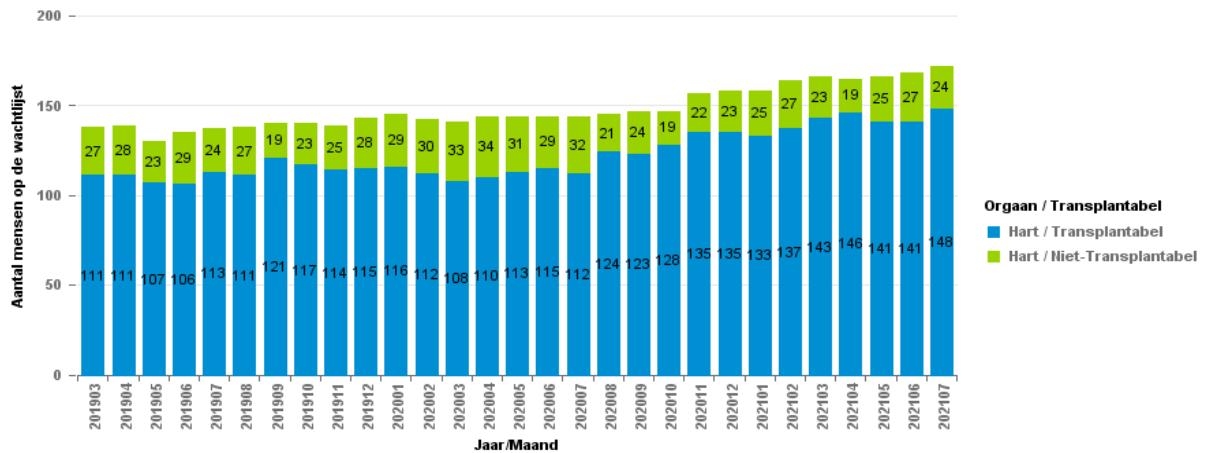
In maart en april 2020 was door een actief wachtlijstbeleid een tijdelijke verandering in de verhouding actieve (T) en niet actieve (NT) wachtlijst. In het Landelijk Overleg Levertransplantatie was afgesproken dat, vanwege het donortekort en het verschaffen van duidelijkheid naar de patiënten, iedereen die nog kon wachten wegens een goede klinische conditie of die te slecht was voor transplantatie gedurende de crisis tijdelijk op een Niet-Transplantabele (NT) urgentie te plaatsen. Na de eerste Coronapieak is het wachtlijstbeleid weer genormaliseerd, hoewel de verhouding actief en niet-actief nog steeds verschilt ten opzichte van vóór de Coronacrisis.

Longwachtlijst



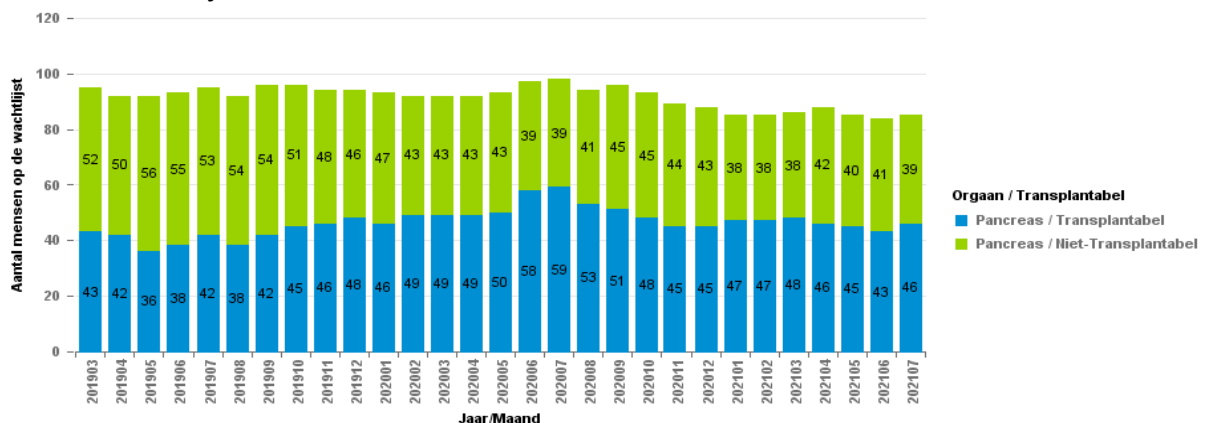
Bij de longen zien we aan het begin van de tweede Coronapieak een lichte daling van de actieve wachtlijst en in de derde golf een stabilisatie.

Hartwachtlijst



Bij de harten zien we vanaf augustus 2020 een geleidelijke stijging van de actieve wachtlijst tot 148 actieve wachtlijstpatiënten op 1 juli 2021. Dit is het gevolg van een structureel hogere instroom vanaf juli 2021 (volgend hoofdstuk) bij een gelijkblijvend transplantatie aantal.

Pancreas wachtlijst

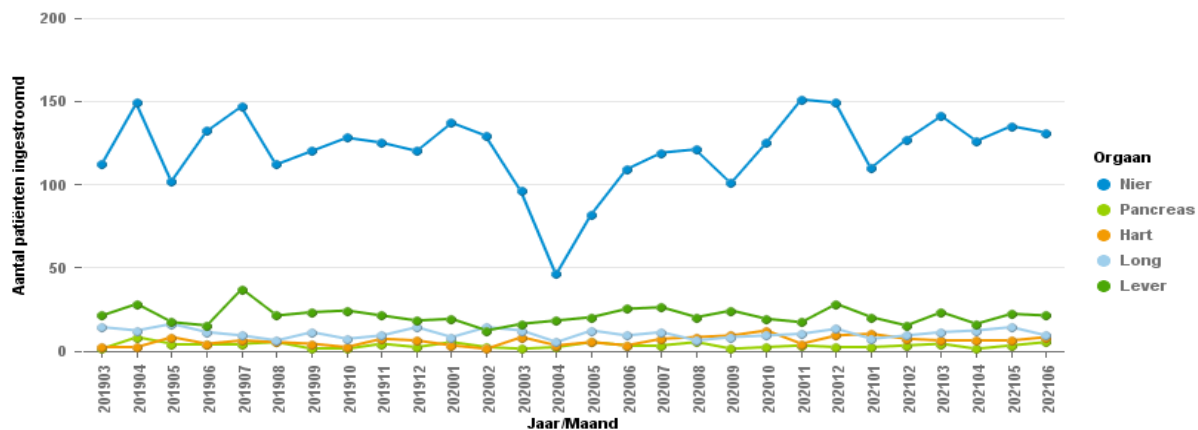


Bij de pancreas zagen we een tijdelijke verhoging van de actieve wachtlijst in juni en juli 2020 (waarschijnlijk door tijdelijke stopzetting van het pancreas transplantatieprogramma), maar deze is daarna weer afgenomen en gestabiliseerd.

1.5. Instroom op de wachtlijst

Reden voor gelijk blijvende wachtlijstaantallen ondanks het lage aantal orgaantransplantaties is dat gedurende de piek van de Coronacrisis er ook minder nieuwe patiënten op de wachtlijst zijn geplaatst. De verminderde instroom was het meest zichtbaar voor de nieren, ook omdat het levende donorprogramma tijdelijk was gestopt (in april 46 nieuwe nierpatiënten ten opzichte van gemiddeld 126 in de periode maart 2019 t/m februari 2020). Sinds juni 2020 is de instroom weer normaal met tussen de 100 en 150 patiënten per maand. De opgelopen achterstand met wachtlijstplaatsing lijkt nog altijd niet volledig ingelopen. Ook voor de longen was de instroom in april 2020 lager (5 ten opzichte van gemiddeld 11 in de periode maart 2019 t/m februari 2020). Vanaf mei 2020 zien we een herstel van nieuwe longwachtlijstregistraties tot gemiddeld 9 per maand; tijdens de tweede en derde Coronagolf zien we geen daling van de instroom. De instroom op de hartwachtlijst is sinds juli 2020 structureel iets hoger per maand dan voor de eerste golf: gemiddeld 8 per maand t.o.v. 5 per maand in maart 2019 t/m februari 2020. In absolute zin een kleine verhoging, maar procentueel is de gemiddelde instroom per maand 75% hoger.

Instroom op de wachtlijst (per orgaan)



Totale instroom	Nier	Pancreas	Hart	Long	Lever
202106	131	5	8	9	21
202105	135	3	6	14	22
202104	126	1	6	12	16
202103	141	4	6	11	23
202102	127	3	7	9	15
202101	110	2	10	7	20
202012	149	2	9	13	28
202011	151	3	4	10	17
202010	125	2	12	9	19
202009	101	1	9	8	24
202008	121	5	8	6	20
202007	119	3	7	11	26
202006	109	3	3	9	25
202005	82	5	5	12	20
202004	46	2	3	5	18
202003	96	1	8	12	16
202002	129	2	1	14	12
202001	137	5	3	8	19
201912	120	2	6	14	18
201911	125	4	7	9	21
201910	128	1	2	7	24
201909	120	1	4	11	23
201908	112	5	5	6	21
201907	147	4	6	9	37
201906	132	4	4	11	15
201905	102	4	8	16	17
201904	149	8	2	12	28
201903	112	1	2	14	21

1.6. Uitstroom wachtlijst door overlijden/verslechtering

Patiënten gaan van de wachtlijst af in geval van transplantatie, maar een andere reden voor uitstroom van de wachtlijst is uitstroom door overlijden/verslechtering. Bij de nieren lijken deze aantallen hoger in maart/april 2020 dan de periode maart 2019 t/m februari 2020 (gemiddeld 15), terwijl we vanaf mei t/m augustus weer gebruikelijker aantallen zien (gemiddeld 15). Vanaf september zien we weer een toename, met in november 33 patiënten; in december 2020 tot en met juni 2021 is het gemiddelde 22 per maand. Ten opzichte van het totaal aantal patiënten op de nierwachtlijst is het een relatief zeer kleine toename van het percentage uitstroom door overlijden/verslechtering.

In tabel 4 staan de absolute aantallen van uitstroom door overlijden/verslechtering. Bij de andere organen zijn geen trends zichtbaar.

Tabel 4: Uitstroom wachtlijst door overlijden/verslechtering; aantal patiënten

	Hart	Lever	Long	Nier	Pancreas	Totaal:
202106	1	5	1	26	1	34
202105	1		2	15		18
202104		3	2	19		24
202103	3	3	2	27	1	36
202102	1	3		22		26
202101	3	5	3	27		38
202012	2	5	3	18	2	30
202011	1	4	3	35	1	44
202010		2	2	24	1	29
202009	2	4	3	23		32
202008	2	6	4	10		22
202007	2	2	3	20	1	28
202006		5	1	13		19
202005		3	4	17		24
202004	1		3	30	1	35
202003	2	5	2	40	1	50
202002	1	2	2	8		13
202001		5	1	16		22
201912		3	2	18		23
201911	1	4	5	17		27
201910		6	5	8		19
201909		3		9		12
201908		4	1	18	2	25
201907	1	5		18		24
201906		1		16		17
201905	1	4	2	19	1	27
201904	2	2	3	13		20
201903	2	6	2	15		25
Gemiddelde:	2	4	3	19	1	